

Sub zodia lui Gargantua

Gary Shteyngart, *Absurdistan*, traducere din engleză și note de Roxana Patraș, Editura Humanitas Fiction, Colecția *Raftul Denisei*, 2008

Un imens hohot de râs plutește deasupra lumii din *Absurdistan*, indiferent că evenimentele sunt rizibile ori grave: jovialitatea tonului îmbracă – pe alocuri – înșelător subiecte dure, iar caricatura și fabula amintesc de arta literară a unor Rabelais ori Swift, reușind să facă ascultabilă, delectabilă chiar, povestea lumii noastre contemporane, pe care o citim zilnic în presă în varianta ei încrâncenată. Tonalitatea îi vine ca o mânășă personajului-narator, Mișa Vainberg, un tânăr evreu rus de 150 de kilograme, *rapper* și victimă a unei circumcizii nereușite, rabelaisian el însuși prin dimensiuni și prin aplecarea spre mâncăruri bogate și spre plăcerile trupești. Se știe doar că grașii sunt joviali, iar Mișa confirmă teoria. Deși trece prin împrejurări deloc ușoare, eroul rămîne pînă la sfîrșit bun, vesel și nealterat sufletește, adică, ne sugerează chiar el cu umor, un prinț Mișkin, „un inocent înconjurat de uneltitori“.

Mișa Vainberg este fiul unui milionar rus, posesor al celei de-a 1238-a averi din Rusia, și-a făcut studiile la New York (liceu, colegiu, masterat), iar la un moment dat, întors acasă să-și vadă tatăl, rămîne blocat în Rusia deoarece „tătuca“ asasinase un *business-man* din Oklahoma, iar americanii nu-i mai dau lui Mișa viză. Dacă vă întrebați de ce vrea el neapărat viză de America, deși la Sankt Petersburg (sau St. Leninsburg, cum îi zice el) are tot ce-i trebuie, de la avere la prestigiu, răspunsul e simplu: pentru că la New York e Rouenna, iubirea vieții lui, o jună *latino* corpulentă, crescută în suburbii, pe care o cunoscuse pe cînd aceasta era dansatoare într-un bar. Cu *background*-ul lui de fiu de mafiot rus, Mișa nu se resemnează cu interdicția dată de Serviciul de Imigrări american și caută o soluție, care i se va oferi curînd: în Absurdistan, o republică presupus caucaziană, imaginară, dar ținînd locul oricărei țărișoare insignifiante în care banii fac totul posibil. I se spune că aici ar putea obține cu ușurință un pașaport belgian, cu care apoi lumea i-ar fi deschisă. Deși acesta este doar pretextul desfășurării narrative ulterioare, autorul n-a pierdut pînă aici ocazia de a pune față în față două lumi: societatea americană și cea rusească post-sovietică. Bășcălia lui Shteyngart rade totul în cale: nimeni și nimic nu-i scapă autorului, nici americanii, nici rușii, nici evreii, nici bogătașii, care-și împart lumea ca la *Monopoly*, nici oamenii de rînd, alunecoși și dispuși a-i servi rapid și destoinic pe primii în schimbul unei sume semnificative, nici chiar el însuși, întruchipat de profesorul Jerry Shteynfarb (rivalul lui Mișa la inima Rouennei), care apare drept autorul romanului *Mic îndreptar de făcut labă pentru arivistul rus* (primul roman al lui Shteyngart numindu-se *The Russian Debutante Handbook*).

Evoluția ulterioară a poveștii face simțită din ce în ce mai accentuat gravitatea din spatele măștii hlizite: la scurt timp după sosirea lui Mișa, în Absurdistan izbucnește un război... absurd între cele două tabere rivale (din motive pretins religioase), sevii și svanii, război care se dovedește a fi unul orchestrat anume de conducătorii țării pentru a obține ajutor internațional, în

special din partea americanilor. Mișa cade în mijlocul evenimentelor, îndrăgostindu-se de Nana, fiica liderului sevo din Absurdistan, și ajunge pentru câteva zile chiar ministru.

Văzând, în realitate, enorm și simțind monstruos, Shteyngart demonstrează prin acest roman că registrul aparent minor are și azi un uriaș potențial, atât literar, cât și polemic. Eroul său, simpatic din fire și grețos prin cusururi, face parte din galeria personajelor memorabile, un Gargantua multicultural al cărui optimism rămîne neclintit pînă la capăt și care-l face un învingător.

Luminița Corneanu